

Úvod do judaismu a dějin židovského osídlení

Struktura semináře

1. Úvod do historie židovského osídlení Evropy. Hebrejská písmena Alef až Jod.

Události ovlivňující židovské dějiny Evropy od středověku po současnost na časové ose, u přelomových událostí vysvětlení jejich podstaty jako historického jevu, význam židovského osídlení v obecných dějinách Evropy. Grafická podstata hebrejského písma, grafémy, fonetická, symbolická a číselná hodnota prvních deseti konsonantů.

2. Úvod do židovských tradic, židovský kalendář. Hebrejská písmena Kaf až Tav.

Podstata a struktura židovského kalendáře, způsob výpočtu a přepočtu na občanský kalendář. Židovské svátky a s nimi spojené tradice, způsoby slavení, rituální povinnosti. Grafémy, fonetická, symbolická a číselná hodnota dalších 12 konsonantů, způsob zápisu vokálů.

3. Workshop v učebně - čtení vybraných údajů z hebrejských textů, přepočet datací.

Práce skupin, dvojic nebo jednotlivců (v závislosti na počtu účastníků a zadaných úkolech). Rozpoznání grafického záznamu jména a datace v kvadrátním písmu (tištěné materiály). Převod židovské datace na občanský kalendář. Přípravná praxe na následující exkurzi.

4. Exkurze na židovský hřbitov Tachov s workshopem.

Úvodní výklad o židovském způsobu pohřbívání a funerální tradici, povinnosti vážící se k pobytu na hřbitově. Praxe skupin, dvojic nebo jednotlivců (v závislosti na počtu účastníků a zadaných úkolech) - rozpoznání a přepis jmen a datací v hebrejských epitafech. Převod datací na občanský kalendář. Určení stáří náhrobků podle stylu a výzdoby.

5. Židovské památky České republiky a Evropy. Judaismus dnes. Závěrečná reflexe.

Postavení České republiky v rámci Evropy z hlediska dochovaných židovských památek (hřbitovů, synagog, profánních staveb, urbanismu), ukázky různých stylů architektury a umělecké výzdoby. Devastace židovských památek totalitními režimy (nacismus, komunismus). Současná ohrožení a metody záchrany památek. Současný život židovských komunit, svoboda a možná ohrožení (terorismus, antisemitismus, neonacismus).

Doporučená literatura:

Chvátal, V. F.: METODIKA DOKUMENTACE A VÝZKUMU ŽIDOVSKÝCH HŘBITOVŮ
Edl, J. - Chvátal, V. F.: STARÁ SYNAGOGA V TACHOVĚ. In: Sborník Muzea Českého lesa v Tachově 34
Fiedler, J.; Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÉ PAMÁTKY TACHOVSKA, PLÁNSKA A STŘÍBRSKA
Fiedler, J.; Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÉ PAMÁTKY DOMAŽLICKA A HORŠOVSKOTÝNSKA
Fromm, E.: STRACH ZE SVOBODY
Grotte, A.: TYPY NĚMECKÝCH, ČESKÝCH A POLSKÝCH SYNAGOG OD XI. DO POČÁTKU XIX. STOLETÍ
Machovec, M.: INDOEVROPANÉ V PRAVLASTI
Newman, J. – Sivan, G.: JUDAISMUS OD A DO Z
Tydlitátová, V.: E-ANTISEMITISMUS

Forma:

Lekce č. 1 a 2: přednáška s prezentací (s využitím fotografií, obrázků, map a textů), charakteristika alefbetu (hebrejské abecedy).

Lekce č. 3 a 4: praktický workshop (v závislosti na počtu účastníků popř. ve dvojicích nebo skupinách).

Lekce č. 5: přednáška s prezentací (s využitím fotografií, obrázků, map a textů), závěrečná diskuse. Tištěný syllabus pro každou lekci. Během přednášek je možné klást doplňující dotazy.

Lektor:

PhDr. Ing. Václav Fred Chvátal,

absolvent Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (magisterská státní závěrečná zkouška 2003, rigorozní zkouška v oboru filologie 2004),

absolvent Lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně (inženýrská státní závěrečná zkouška 1990),

absolvent stipendijního studia kulturní antropologie University v Jyväskylä a Alkio-opisto Korpilahti, Finsko (2001),

absolvent postgraduálního kurzu muzeologie Školy muzejní propedeutiky AMG Praha (2012).

Pracuje v Muzeu Českého lesa v Tachově od roku 2002 jako speciální historik a dokumentátor židovských památek.

V letech 2007-2010 provedl úplnou dokumentaci a překlady hebrejských epitafů na území Finska (grantový projekt Finnish Culture Foundation).

V letech 2003-2011 vedl historické semináře na téma judaismus a židovské památky pro studenty Gymnázia v Tachově (celkem 9 jednosemestrálních kursů).

V roce 2014 provedl 2 přednášky v kurzu Univerzity třetího věku ZČU Plzeň + REVIS na téma judaismu a regionálních židovských památek.

V letech 2014 a 2016 přednášel na mezinárodních konferencích Společnosti pro židovskou genealogii v USA (celkem 4 přednášky, Salt Lake City 2014, Seattle 2016).

V prosinci 2016 přednášel na mezinárodní konferenci IPK Fraunhofer Institute v Berlíně k problematice židovských památek v zemích Visegrádské Čtyřky jako zástupce České republiky. Publikáční činnost: 4 knihy a asi 60 dalších publikací a výzkumných prací na téma židovských dějin a památek.

Vlastní publikace související s tématem výuky (výběr):

- Chvátal, V.F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - POŘEJOV. In: Český les - příroda a historie: 1/2006, s. 7-9. Správa CHKO Český les a ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně 2006, ISBN 978-80-87051-09-1.
- Chvátal, V.F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - STRÁŽ U TACHOVA. In: Český les - příroda a historie: 2/2007, s. 4-5. Správa CHKO Český les a ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně 2007.
- Chvátal, V.F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - FLOSS. In: Český les - příroda a historie: 3/2007, Správa CHKO Český les a ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně 2007.
- Chvátal, V. F.: JUUTALAINEN HAUTAUSMAA HELSINKI 3 (uusien hautausmaa). Dokumentoinnin ja tutkimuksen tulokset ja hautakivien rekisterit (56 s.). Suomen kulttuurirahasto, Helsingin juutalainen seurakunta, Helsinki 2007.
- Chvátal, V. F.: JUUTALAINEN HAUTAUSMAA HELSINKI 1 (vanhin hautausmaa). Dokumentoinnin ja tutkimuksen tulokset ja hautakivien rekisterit (56 s.). Suomen kulttuurirahasto, Helsingin juutalainen seurakunta, Helsinki 2008.
- Chvátal, V.F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - DLOUHÝ ÚJEZD. In: Český les - příroda a historie: 4/2008. Správa CHKO Český les a ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně 2008.
- Chvátal, V. F.: JUUTALAINEN HAUTAUSMAA TURKU. Dokumentoinnin ja tutkimuksen tulokset ja hautakivien rekisterit (394 s.). Suomen kulttuurirahasto, Turun juutalainen seurakunta, Turku 2008.
- Chvátal, V. F.: JUUTALAINEN HAUTAUSMAA PRÁSTŮ (ALAND). Dokumentoinnin ja tutkimuksen tulokset ja hautakivien rekisterit (22 s.). Suomen kulttuurirahasto, Helsingin juutalainen seurakunta, Helsinki 2008.
- Fiedler, J.; Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÉ PAMÁTKY TACHOVSKA, PLÁNSKA A STRÍBRSKA. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice 2008.
- Chvátal, V.F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - NOVÉ SEDLIŠTĚ. In: Český les - příroda a historie: 5/2009. Správa CHKO Český les a ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně 2009.
- Chvátal, V.F.: TEORIE VLOŽENÉ ŘADY - SCHÉMA POSTUPU EXPLOATACE PLOCHY VENKOVSKÉHO ŽIDOVSKÉHO HŘBITOVA NA PŘÍKLADU ŽH TELICE. In: Sborník konference Židé v Čechách 2 (Nýrsko 2008), Židovské muzeum, Praha 2009.
- Chvátal, V. F.: JUUTALAINEN HAUTAUSMAA VAASA. Dokumentoinnin ja tutkimuksen tulokset. Suomen kulttuurirahasto, Helsingin juutalainen seurakunta, Helsinki 2010.
- Chvátal, V. F.: JUUTALAINEN HAUTAUSMAA HELSINKI 2. Dokumentoinnin ja tutkimuksen tulokset. Suomen kulttuurirahasto, Helsingin juutalainen seurakunta, Helsinki 2010.
- Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - VYŘEŠENÍ STARÉ ZÁHADY. In: Český les - příroda a historie: 6/2010. Správa CHKO Český les a ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně 2010.
- Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - TELICE. In: Český les - příroda a historie: 7-8/2010. Správa CHKO Český les a ZO ČSOP Kladská, Mariánské Lázně 2010.
- Chvátal, V. F.: PŘÍBĚHY TELICKÝCH NÁHROBKŮ. Monografie. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice 2011.
- Fiedler, J.; Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÉ PAMÁTKY DOMAŽLICKA A HORŠOVSKOTÝNSKA. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice 2012.
- Chvátal, V.F.: ŽIDOVSKÝ HŘBITOV POŘEJOV. In: Sborník konference Židé v Čechách 3 (Tachov 2010), Židovské muzeum, Praha 2013.
- Chvátal, V. F.: VÍDEŇSTÍ LÉKAŘI PŘIŠLI Z NEDRAŽIC - Židovská emancipace 19.-20. století v příběhu lékařské rodiny Abelesů. In: Sborník Muzea Českého lesa v Tachově 33, Tachov 2013.
- Chvátal, V. F.: PROSTIBOŘSKÝ RODÁK VE VÍDNI - Židovská emancipace 19.-20. století v příběhu lékařské rodiny Wölflerů. In: Sborník konference Tenkrát na západě (Čech), Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň 2013.
- Chvátal, V. F.: METODIKA DOKUMENTACE A VÝZKUMU ŽIDOVSKÝCH HŘBITOVŮ. Unicornis Praha 2014
- Červenka, V. - Chvátal, V. F.: PAMÁTKY ŽIDOVSKÉHO OSÍDLENÍ V KASEJOVICÍCH. In: Sborník příspěvků k 750. výročí první písemné zmínky o Kasejovicích, Město Kasejovice 2014.
- Chvátal, V. F.: GALICIAN JEWISH REFUGEES 1915 - 1919 AND THEIR GRAVESTONES IN WESTERN BOHEMIA. In: Syllabus of 34th IAJGS Conference, Salt Lake City 2014.
- Chvátal, V. F.: 200. VÝROČÍ ÚMRTÍ RABÍNA NACHUMA SOFERA. In: Roš Chodeš 8/2015, Federace židovských obcí v ČR, Praha 2015.
- Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÝ HŘBITOV MĚSTO TOUŠKOV. In: Vlastivědný sborník 1/16, Muzeum a galerie severního Plzeňska, Mariánská Týnice 2016.
- Edl, J. - Chvátal, V. F.: STARÁ SYNAGOGA V TACHOVĚ. In: Sborník Muzea Českého lesa v Tachově 34, Tachov 2015.
- Chvátal, V. F. - Vladařová, P.: ŽIDOVSKÝ HŘBITOV KOŽLANY. In: Vlastivědný sborník 2/16, Muzeum a galerie severního Plzeňska, Mariánská Týnice 2016.
- Chvátal, V. F.: BAROKNÍ ŽIDOVSKÉ NÁHROBKY V TACHOVĚ. In: Tachovské barokní stopy, Muzeum Českého lesa, Tachov 2016.
- Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY V ČESKÉM LESE - CHODOVÁ PLANÁ. In: Český les - příroda a historie 15/2016. Správa CHKO Český les, Přimda 2016.
- Chvátal, V. F.: ŽIDOVSKÝ HŘBITOV RABŠTEJN NAD STŘELOU. In: Vlastivědný sborník 3/16, Muzeum a galerie severního Plzeňska, Mariánská Týnice 2016.
- Chvátal, V. F.: JEWISH COMMUNITIES IN SMALL VILLAGES AS A RESULT OF MEDIEVAL MIGRATION IN CENTRAL EUROPE. In: Syllabus of 36th IAJGS Conference, Seattle 2016.
- Chvátal, V. F.: HOW THE JEWS CAME TO FINLAND? In: Syllabus of 36th IAJGS Conference, Seattle 2016.